

ASSOCIACIÓ CATALANA DE DISLÈXIA I ALTRES DIFICULTATS ESPECÍFIQUES

C/ Canet, 4 08017 Barcelona
Tel. / Fax. 93 203 03 46

Àmbit geogràfic: Catalunya **Nombre d'associats:** 350

Objectius: Donar resposta a les necessitats educatives i socials de les persones amb dislèxia o altres dificultats específiques d'aprenentatge.

Serveis que ofereix: Orientació a les famílies i a les escoles. Formació a través de xerrades i conferències. Seguiment dels diagnòstics i dels tractaments. Tramitació administrativa de modificacions curriculars. Mediació entre les famílies i les escoles.

Breu descripció del trastorn:

DE QUÈ PARLEM, QUAN PARLEM DE DISLÈXIA?

Cada any, en el nostre país, un elevat nombre de nens i nenes fracassa a l'escola sense poder completar els seus estudis al nivell que els permeti el seu desenvolupament educatiu. Aquesta exclusió educativa, que és també social, té les seves principals conseqüències en l'àmbit personal. Però també són importants les conseqüències socials i econòmiques.

Sabem que en la realitat educativa intervenen múltiples variables i que difereixen d'un context a l'altre –edat, sexe, nivell sociocultural, . . . – i que les condicions ambientals en educació influeixen en el procés de generalització posant límits a l'abast dels resultats. Si això és cert, no ho és menys que aquestes variables ambientals no expliquen les deficiències en l'aprenentatge que trobem a tots els nivells socials, en nens que no presenten dèficits sensorials, que han estat degudament escolaritzats i en els que podem intuir un nivell cognitiu dintre de la normalitat.

Són alumnes que fracassen en l'aprenentatge instrumental de la lectura, els seus informes escolars posen de manifest que sempre han estat per sota del nivell que els correspondria d'acord amb la seva edat cronològica i les seves capacitats. Sovint s'ha optat per confiar en el bon nivell cognitiu de l'alumne, atribuint els dèficits instrumentals a factors de retard maduratiu i esperant que en superar aquesta immaduresa s'aconseguirà superar el dèficit.

En la majoria de casos, però, aquest dèficit no és superat; ben al contrari, amb el pas dels cursos escolars la diferència entre l'eficàcia lectora d'aquests nens i nenes i la dels seus companys es fa més i més gran, –els nens que presenten un retard inicial per aprendre a llegir, quasi invariablement, romanen com a mals lectors al final del quart curs de primària–. I si, ni el fet de que el nen sigui més madur, ni tots els esforços i reforços fan que aquests nens millorin en les adquisicions bàsiques instrumentals de la lectoescriptura, caldria plantejar-se que aquestes dificultats en l'aprenentatge siguin conseqüència de possibles deficiències en el desenvolupament d'alguns processos cognitius i verbals necessaris per aprendre a llegir i a escriure. I és així, un important percentatge dels nens i les nenes que no poden aprendre a llegir i a escriure pateixen dèficits en el desenvolupament neuropsicològic i són tributaris d'un tractament psicopedagògic especialitzat. És el que s'ha convingut en nomenar **Trastorns**

específics d'aprenentatge i, en el cas de la lectoescriptura, **Dislèxia**, que es poden diferenciar –clínica i conceptualment– del retard per aprendre a llegir i a escriure per altres causes, i es mantenen a llarg termini, amb conseqüències educatives, que transcendeixen l'aprenentatge de la lectoescriptura.

L'Associació Catalana de Dislèxia, recollint els aspectes més universalment acceptats, defineix la dislèxia com “Una dificultat significativa i persistent en la forma escrita del llenguatge, que és independent de qualsevol causa intel·lectual, cultural o emocional i que, per tant apareix malgrat tenir una intel·ligència adequada, una escolarització convencional i una situació sociocultural dintre de la normalitat.

Es caracteritza perquè les adquisicions de la persona, a l'àmbit de la lectoescriptura, es troben molt per sota del nivell esperat en funció de la seva intel·ligència i la seva edat cronològica. És un problema de tipus cognitiu. Afecta aquelles habilitats lingüístiques associades amb l'escriptura, particularment el pas de la codificació visual a la verbal, la memòria a curt termini, la percepció i la seqüenciació. Es manifesta com una dificultat d'automatització, especialment en la lectura, l'ortografia i, en ocasions, també en el càlcul aritmètic”.

En estudis molt recents¹ i, pensant més en persones adultes, ens descriuen la dislèxia d'evolució com un terme que engloba a la vegada diverses alteracions de la lectura i la escriptura i que més enllà d'una certa aversió a la lectura, la seva manifestació més significativa és la disortografia.

El sistema educatiu hauria de tenir en compte que els alumnes dislèctics aprenen de manera “diferent”, i per tant necessiten adequació i comprensió. Sense aquesta adequació i comprensió la pràctica docent és una batalla perduda, font de frustració tant pel nen, com pel mestre i la família, i terreny abonat per l'aparició de dificultats emocionals i problemes conductuals.

Molts alumnes només son diagnosticats com a dislèctics a l'arribar a l'Ensenyament Secundari, quan les exigències dels nivells instrumentals del llenguatge són tan altes, per aquests nois i noies, que les estratègies compensatòries que han pogut desenvolupar a l'ensenyament primari són insuficients per assolir els nivells exigits pel currículum. Abordar aquests trastorns requereix d'un model interdisciplinari, que segueix un enfocament neuropsicològic pel diagnòstic i un de psicopedagògic pel tractament reeducatiu juntament amb una acció continuada d'orientació i suport a la família i a l'escola.

És important que mestres i professors sàpiguen reconèixer en els seus alumnes la possibilitat de l'existència d'aquests tipus de trastorn i que les respectives administracions els proporcionin els mecanismes per aconseguir un diagnòstic fiable. La importància d'aquestes dificultats es fan més evidents quan veiem que l'**European Dyslexia Association** l'any 1997 deia que la majoria dels problemes associats a la dislèxia són idèntics a tots els països i afirma que afecta molt severament al 2% de la població, severament a una mica més d'un 2%, i amb diferents graus fins un total d'entre el 8% i el 10%.

Un altre factor a tenir en compte és la persistència d'aquests trastorns: la majoria de dislèctics, fins i tot aquells que han pogut rebre un tractament reeducatiu, encara que millorin la seva habilitat per llegir, mantenen un dèficit fonamental per processar de manera ràpida i segura la informació fonèmica, quan són adults. Aquesta dificultat en processament fonològic és una de les característiques més important de la dislèxia.

Es fa imprescindible, doncs, aprofundir en aquests conceptes per integrar-los a la pràctica docent i terapèutica orientada als nens i nenes amb trastorns específics d'aprenentatge.

¹ Dislexias y disgrafias / Ed. Masson
A.R.Lecours, J.Peña-Casanova i F.Diéguez-Vide

